

A l'altra banda de les muntanyes

*Proposta
didàctica*

Consol Martínez

E@PLA!

© (2013) Mª Jesús Bolta
Coberta de Miquel Mollà
190x130 mm, 224 pàgines
Enquardernació en rústica

© (2013) Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya
☎ 961 590 883
info@bullent.net
Directora de la col·lecció: Pilar Puchades

SINOPSI

Teresa Ballester és una adolescent, filla de pares valencians, que viu a París amb la seua família. Acompanyarem Teresa durant un any decisiu per a ella: els primers amors; la pèrdua dels llocs i dels éssers estimats; la dificultat de la vida dels emigrants, dividida entre dos mons on sempre se'ls considera forasters.

A l'altra banda de les muntanyes ens submergeix en el remolí de sentiments d'una adolescent que creix i madura al llarg de la novel·la, i ens fa reflexionar sobre el fet que la vida és canvi i adaptació.

L'AUTORA

Maria Jesús Bolta Bronchú (Meliana, 1958) va viure a França fins als 17 anys. És llicenciada en filologia romànica. Actualment exerceix de professora de llengua i literatura en un institut de secundària de l'Horta nord. És autora de múltiples obres de literatura infantil i juvenil, i guanyadora de premis literaris tan importants com el Samaruc (*Les mans d'Amiel*, 1992), el Vaixell de Vapor (*Vull jugar*, 1996), el Vicent Silvestre (*Qui t'ha dit que el món era blanc?*, 1999), el Folch i Torres (*Animals!*, 2002) i el Vila de l'Eliana (*Pell-roja, rostre pàl·lid*, 1995).

1. ABANS DE LA LECTURA

TENS EL LLIBRE A LES MANS

Què et suggereix la imatge de la portada? Com t'imagines que serà la història que ens narra aquest llibre?

.....
.....

Què et suggereix el títol d'aquesta novel·la? De què creus que deu tractar?
Has llegit alguna altra obra d'aquesta autora?

.....
.....

Fixa't en el logotip de la col·lecció que hi ha en la portada. Has llegit altres obres d'aquesta col·lecció? Quines?

.....
.....

Llig la informació de la contraportada.

UNA SINOPSI ÉS...?

Busca en el diccionari, en l'enciclopèdia o en Internet una definició de *sinopsi* i explica què és.

.....
.....

Sabries escriure la sinopsi d'alguna pel·lícula que t'agrade especialment? O d'algun videojoc, còmic o novel·la?

.....
.....
.....

2. DURANT LA LECTURA

1. Anota les paraules que no entengues de cada capítol i, abans de passar al següent, busca el significat dels mots desconeguts en el diccionari i fes un recull del lèxic nou. Comparteix-lo amb els companys i companyes.

.....
.....

2. Si et sorprén la reacció d'algun personatge de la novel·la, davant d'una situació concreta, anota-ho i escriu breument com hauries reaccionat tu.

.....
.....

3. DESPRÉS DE LA LECTURA

COMPREENSIÓ LECTORA

1. Ompli la fitxa de lectura.

Títol de l'obra:	_____
Cognoms, nom de l'autor:	_____
Editorial:	_____
Ciutat i any de l'edició:	_____
Nombre de pàgines:	_____
Collecció:	_____
Núm.:	_____
Tema/gènere:	_____
Lloc i temps de l'acció:	_____
Argument:	_____
	_____

○

Tipus de narrador:	_____
	_____
	_____
Personatges: • Principals	_____
	_____
• Secundaris	_____
	_____
Valoració personal:	_____
	_____

○

2. En la fitxa de lectura has escrit el tema i l'argument de la novel·la que acabes de llegir. Quina és la diferència entre el tema i l'argument d'una obra?

.....
.....

3. Creus que la novel·la que acabes de llegir vol comunicar algun missatge, més enllà de les històries, anècdotes i succeïts que l'autora ens explica?

Has entés quina és la intenció que l'autora ha posat en l'obra?

.....
.....

CONTROL DE LECTURA

Et proposem unes quantes preguntes sobre la història que es narra en la novel·la. Sabries contestar-les? Ànim!

1. En quina època passen els fets narrats en la novel·la?

.....
.....

2. Quin règim polític hi havia a Espanya en eixa època?

.....
.....

3. Segons el que es conta en la novel·la, per què el pare de Teresa se'n va anar del poble i va "travessar els Pirineus"?

.....
.....

4. Com descriu Teresa la ciutat de París?

.....
.....

5. Quin és l'ofici de Salvador, el pare de Teresa?

.....
.....

6. Quin és l'ofici de Mercedes, la mare de Teresa?

.....
.....

7. Creus que els pares de Teresa estan contents d'haver emigrat?

.....
.....

8. La família torna al poble per passar-hi les vacances d'estiu, quin contratemps es troben a la frontera?

.....
.....

9. Qui és Jean-Pierre?

.....
.....

10. Per què trenca Jean-Pierre la seua relació amb Teresa?

.....
.....

11. Com es diu la nova amiga de Jean-Pierre?

.....
.....

12. Quina és la millor amiga de Teresa a París?

.....
.....

13. Com es diuen els iaïos de Teresa?

.....
.....

14. Amb què identifica Teresa el poble dels seus avantpassats?

.....
.....

15. De quins altres pobles o ciutats es parla en el llibre?

.....
.....

16. Un dia, en tornar a la casa, Teresa s'adona que la seua iaia està trista. Saps quin n'és el motiu?

.....
.....

17. Al poble, Teresa es retroba amb dos germans, fills d'una amiga de sa mare. Saps com es diuen?

.....
.....

18. A quins jocs sol jugar David quan estiueja al poble? I amb qui juga?

.....
.....

19. A la novel·la es descriu una discoteca dels anys 70. Comenta-ho.

.....
.....

20. Quina decisió ha de prendre la família al final de la novel·la?

.....

.....

ANÀLISI DE LA NARRACIÓ

1. Introducció i capítols. Fes un breu resum del que es conta en les diferents parts de la novel·la.

.....

.....

.....

2. A la novel·la hi ha més d'una veu narradora. Quina és la manera de narrar de cadascuna i per què creus que l'autora fa servir més d'un narrador?

.....

.....

.....

3. Parla dels temps de la narració: és fa en present, en passat... Quan canvia?

.....

.....

.....

4. Què pots dir del marc temporal de la història? En quina època passen els fets narrats?

.....

.....

.....

5. Elaborar una fitxa dels personatges principals. Com es diuen? Qui són? Quina relació tenen amb la protagonista? Com influeixen en el curs de la història que es narra?

Fes dues llistes de personatges, una per als personatges de París i una altra per als de Massalfang, com si es tractara dels dos repartiments d'una pel·lícula, filmada en dues localitzacions diferents.

Aquest quadre et pot servir de guia:

Nom					
Relació amb la protagonista					
Trets físics					
Personalitat					
Lloc on viu					

LLENGUA I LÈXIC

1. Recursos literaris. Quines figures i recursos literaris hi ha en aquestes frases de la novel·la? Explica'ls.

“Són els ecos de la seua lluita contra l’acne que li ha convertit la cara en zona volcànica en erupció permanent.”

“... Adornat amb uns cabells negres i brillants com el xarol.”

La connecte i immediatament, em cau sobre les oïdes un “Bonjour, la France” amanit amb una pluja de missatges que sóc incapaç d’assimilar.

Jean-Pierre és ros, de pell transparent com les meduses i d’ulls blau turquesa. És sabut que aquest bombó és el blanc de totes les polletes de l’institut Jean-Paul Sartre...

Al matí, ens alcem quan la son s’esmuny dels llits i tan prompte com ens deixen ja som al carrer sota el sostre més bell i lluminós de la Terra.

2. Què vol dir la frase subratllada?

“Immediatament, vaig sospitar que es tractava d’una aposta i em vaig posar a la recerca del tàndem de socis que estarien rient-se de l’atreviment del company. No vaig descobrir cap mussol pendent de nosaltres.”

Busca altres noms d’animals que facen al·lusió a característiques de les persones o que suggerisquen alguna qualitat o situació representada per l’animal.

N’has trobat altres exemples en aquest text? Quins? Et donem dues pistes: “niu de vespes”, “defensar-se com un lleó”...

3. Al text apareixen moltes frases fetes, com, per exemple, “lligar gossos amb llonganisses”, “carregar el mort a algú”, “fer pagar els plats trencats”... Pensa cinc frases fetes i escriu cinc oracions amb elles.

.....

.....

.....

.....

.....

4. La protagonista fa una descripció del seu avi. Observa com es fa la descripció d’una persona i intenta escriure’n una d’algun personatge real o imaginari.

“Jo, mentrestant, espiava el iaio.

No és alt però té un cos increïblement massís per a la seua edat. Unes celles extremadament poblades descendeixen de les temples per ajuntar-se sobre el nas, un apèndix recte i llarg que es precipita en picat sobre la boca de llavis a penes dibuixats. Enguany un parell d’arrugues noves li travessen el front; d’altres, més pronunciades, testimoni dels seus 80 anys, cauen dels ulls fins a la boca com una cortina que resguarda una frescor interior conservada intacta. Unes taques a les galtes barren el pas a la blancor de la pell. Així i tot, tot ell sembla consistent, quasi marbri: el coll curt però potent que deixa fora de combat la pell que li balla per davall de la barbeta; l’espatlla meravellosament recta per als anys que carrega; la cintura emprisonada per una faixa negra ben cenyida, i un caminar alhora pausat i viu però, per damunt de tot, una serenitat en la seua persona que, sense la brillantor maliciosa dels ulls, podria haver convertit aquell rostre en una màscara severa.”

5. També fa una descripció de la casa dels seus iaïos, a Massalfang. Digues què caracteritza una descripció.

“No puc abraçar-la però l’acarone amb el pensament i l’estreny amb la mirada. No n’hi ha una altra igual en tot el poble. Algunes s’hi assemblen, però ni les seues façanes de ceràmica colorista, ni les reixes dels balcons, color plata, ni les enormes portes de fusta, tot i ser meravelles artesanals, competeixen amb la nostra casa en solidesa i gràcia. Les seues parets de maons de color arena adquireixen una tonalitat xocolate quan la pluja, esquiva per aquestes latituds, es digna a mullar-les. La façana, espectacular, exhibeix una porta de fusta treballada i unes reixes enormes que cobreixen les finestres de la planta baixa i els balcons del primer pis. Per dins és fresca i ombrívola, com toca. El sostre, altíssim, deixa penjar uns llums que semblen pomells de minúscules llàgrimes de vidre. Tot el que hi pots trobar et remunta a èpoques llunyanes de vida rural.”

6. Observa la frase següent:

“Carles i jo ens trobem sols, enmig del silenci dels camps només interromput pels crits dels llauradors veïns o pels carruatges que xino-xano traginen pels camins rurals.”

- “Xino-xano” és una paraula composta repetitiva amb un valor adverbial, saps què significa? Coneixes altres expressions que es formen de la mateixa manera?

7. Marca els adjectius del següent paràgraf:

“Ací, però, tot és diferent: ni senyal de construccions arquitectòniques, o de combinacions de colors o de formes. El mercat que ara tinc davant és un cúmulo de caixes de cartró esventrades, de recipients de metall amb les tapes obertes com unes boques famolenques, de papers d’embalar, de periòdics esgarrats, de fruites rebentades, de caixons bruts de terra amuntegats sense ordre ni concert... I esquitxant aquest escenari tret del cor mateix de l’horta, innumbrables veus que s’encavallen les unes sobre les altres i formen un gegantí remolí sonor que embolcalla la plaça sencera.”

8. La hipèrbole és una figura que expressa una exageració evident. Detectes la hipèrbole en aquest paràgraf? Explica què vol dir l’autora.

“Cal entendre el context: tot i que a Europa som a l’any 1973, ací, al poble, xicotet i arrelat en un temps pretèrit, no han abandonat encara l’edat mitjana.”

9. Què creus que vol dir l’autora amb aquesta frase?

“Em torna a vindre al cap el iaio, quan em parla de l’època de la guerra i del que vingué després:

—Teníem dues fams: la del cos i la de l’esperit.”

10. Què vol dir “titànic”? D’on ve aquesta expressió que apareix en la novel·la?

“Faig un esforç titànic per engolir les llàgrimes.”

11. Troba sinònims i antònims de les següents paraules que apareixen al text:

	SINÒNIMS	ANTÒNIMS
beatífic		
conscient		
envair		
espartà		
expeditiu		
extravertit		
gaudir		
gruixut		
inexpert		
sovint		

12. La protagonista deu parlar com a mínim dues llengües, el francès i el valencià. Què és el bilingüisme? Et proposem que, amb l'ajuda d'alguns companys i companyes, faces una enquesta sobre el bilingüisme al teu institut. Podríeu preguntar a les persones enquestades quantes llengües parlen, quines llengües són i si les utilitzen en contextos diferents o bé les fan servir indistintament.

TEMES TRANSVERSALS

1. En els següents fragments de la novel·la es parla de l'emigració. Torna a llegir-los i comenta amb els teus companys i companyes el tema de l'emigració. Sou d'una família que haja emigrat o coneixeu persones que hagen emigrat? Teniu amics o parents que hagen hagut de canviar de país? Quins problemes penseu que troben quan arriben a la nova destinació? Sabeu què és la doble nacionalitat?

“Després del xoc inicial, el meu instint em confirmà el que havia d'ocórrer: estava destinada a ser un ésser humà doble. Doble nacionalitat, doble llengua, doble país i doble casa. En una paraula: emigrant. Seria d'ací i seria d'allà, o més ben dit, no seria d'enlloc.”

“Aquesta és la gràcia de la vida dels emigrants: que no acabem mai d'estar a gust on som.”

2. Reflexiona sobre aquest fragment del text. Penses que la protagonista és objectiva amb ella mateixa?

“Per parlar clar: em considerava cosina germana del monstre de Frankenstein. Tenia els ulls pareguts als d'una puça miop, el nas era un botifarró, la boca l'entrada d'una caverna, el mentó una enorme protuberància que m'allargava la cara quatre pams, i el meu cos... el meu cos més valia deixar-lo de banda. Els pares, en canvi, que habiten un món de ficció permanent i sempre viuen i veuen la realitat alterada, defensaven que tenia un rostre harmoniós, coronat per una cabellera suau i brillant com un vel de fada, i unes cames tan llargues i tan ben tornejades que la mateixa Marlene Dietrich hauria fet el ridícul al meu costat. Sí, va, i què més?”

3. Arran d'això podeu comentar en classe per què sempre és positiu adoptar actituds que milloren la nostra qualitat de vida, com ara:

- ▶ Saber qui som i respectar-nos tal com som sense menystenir els drets de les altres persones.
- ▶ Reconèixer els errors que cometem i aprendre'n.
- ▶ Demanar i rebre afecte.

I d'altra banda, comenteu les actituds que minven la nostra qualitat de vida, com ara:

- ▶ Ser excessivament autocrítics i autocrítiques.
- ▶ No perdonar-nos els errors.
- ▶ Sentir-nos indecises o indecisos per por a equivocar-nos.

Durant uns quants dies intenta adoptar actituds que milloren la teua vida. Després comenta-ho amb els teus companys i companyes. I si has notat que tot va millor, doncs, continua així.

4. En el llibre es fa referència a certs cantants o grups musicals.

Qui és Johnny Hallyday? I Led Zeppelin? Quin és el teu grup preferit? Quin tipus de música t'agrada?

www.youtube.com/watch?v=w9TGj2jrJk8

5. Parlem de cinema. En el text es menciona el nom d'una actriu, Marlene Dietrich. Investigueu qui era i en quines pel·lícules va treballar.

Conta als companys i a les companyes l'última pel·lícula que t'haja agradat especialment.

6. En la novel·la es menciona la paraula “vaga”. Què és una vaga? Aproveiteu el tema per fer una petita investigació periodística. Apareix en la vigent Constitució Espanyola com un dret, en quin article? A partir de quin any existeix aquest dret al nostre país?

.....

.....

.....

.....

7. *“Tot el que en sé, ho he anat aprenent a través de fragments de converses que m’han arribat casualment o gràcies a la informació que circulava per l’institut.”*

La protagonista s'enfronta a un dilema: ha de prendre una decisió i reconeix que li falta informació sobre temes de sexualitat i de relacions de parella. Com us arriba la informació sobre els temes de sexualitat i d'anticoncepció: a través de membres de la vostra família, dels companys o companyes, de l'escola o de l'institut, del cinema o la televisió, dels mitjans de comunicació? Parleu-ne.

8. La història narrada en la novel·la succeeix als anys 70 del segle passat. Observeu les diferències i les similituds entre aquella època i l'època actual. Enumereu-ne cinc de cada.

DIFERÈNCIES	SIMILITUDS

9. En la novel·la, quan la família torna al poble, a l'estiu, Teresa Ballester es retroba amb la casa familiar. Documenta't en Internet i prova de dibuixar un plànol d'una típica casa valenciana de poble i posa els noms de cada una de les parts de la casa.

Ací en tens la descripció d'una casa:

A la planta baixa hi ha una habitació o dues, una cuina, un menjador i un corredor per on abans entraven els animals i el carro. Des d'aquest espai s'accedia al corral, la quadra i l'almàssera. Al primer pis hi ha, a la part de davant, els dormitoris i, a la part de darrere, les pallisses. Al pis més alt està l'andana, on es criaven els cucs de seda i es guardaven la palla, les garrofes, el gra, etc.

JOCS LINGÜÍSTICS

1. Busca en el text paraules que porten la grafia *x*, *ix* i *tx* i fes-ne una llista de deu.

- empatx	- .....
-	- .....
-	- .....
-	- .....
-	- .....

2. Endevina, endevinalla...

*Tinc títol i no sóc noble,
tinc marges i no sóc riu,
sóc molt blanc i sóc molt negre,
amb mi es plora i amb mi es riu.*

3. Anomena els oficis que conegues i digues quin et sembla més interessant. Raona la resposta.

EL JOC DE LES INVESTIGACIONS

1. Seguim les pistes del llibre *A l'altra banda de les muntanyes*.

PROVA A

El poble valencià de què parla la novel·la és Massalfang. Investiga si existeix en la realitat.

PROVA B

Qui és capaç d'esbrinar quina és la distància en quilòmetres entre París i València ciutat? I quina és la població del País Valencià més pròxima a París?

PROVA C

Al llibre es parla d'un bosc de París, el Bois de Boulogne. A València hi ha el parc de l'Albufera. Eres capaç de descobrir quin és l'origen del llac, quina és la seua superfície actual i quina superfície va arribar a tenir en el passat?

PROVA D

El riu de París és el Sena. Has visitat alguna ciutat travessada per un riu? Pensa una ciutat amb riu i fes que els companys i les companyes endevinen de quina ciutat es tracta, sense mencionar-ne el nom, només donant-los-en pistes.

PROVA E

A la novel·la, quan es parla de París, es fa referència al riu Sena, a la torre Eiffel i a “una catedral imponent, domini d'un geperut enamorat”. Saps qui era aquest “geperut”? És un personatge real o de ficció? Investiga-ho.

2. T'atreveixes a imaginar com serà el futur de Teresa Ballester a València? Escribeu un breu relat de 200 paraules.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. La novel·la parla d'una família: fills, néts, iaïos... Prova de fer el teu arbre genealògic.